

آشنایی با فعالیتهای تربیتی اجتماعی

مولفان:

دکتر سید احمد هاشمی

(دانشیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد)

رفیه، فغتی

(عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مسجد سلیمان)

سرشناسه	: هاشمی، سیداحمد، ۱۳۵۳-، [دکتر]
عنوان و نام پدیدآور	: آشنایی با فعالیتهای تربیتی اجتماعی/ مولفان سیداحمد هاشمی، رقیه رفعتی.
مشخصات نشر	: تهران: تایماز، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۵ ص.: جدول، نمودار.
شابک	: ۱۶۰۰۰۰ ریال: 978-600-403-214-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
پادداشت	: عنوان دیگر: آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی.
پادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۱۷ - ۱۲۱.
عنوان دیگر	: آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی.
موضوع	: آموزش و پرورش -- ایران -- فعالیتهای فوق برنامه
موضوع	: Education-- Iran-- Activity programs
موضوع	: شاگردان -- ایران -- فعالیتهای فوق برنامه
موضوع	: Student activities -- Iran
شناخته افزود	: رفعتی، رقیه، ۱۳۵۳ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ / ۴۲۱۵ / LB۳۶۰۷
رده بندی دیسی	: ۳۷۱ / ۸۹۰۹۵۵
شماره کتابشناسی	: ۴۳۰۸۶۱۱

انتشارات تایماز

آشنایی با فعالیتهای تربیتی و اجتماعی

ناشر :	تایماز
مؤلف :	دکتر سید احمد هاشمی، رقیه رفعتی
مدیر اجرایی :	مجید باشعور
نوبت چاپ :	اول ۱۳۹۵
چاپ و صحافی :	تایماز
شمارگان :	۱۰۰۰
قیمت :	۱۶۰۰۰۰ ریال
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۴۰۳-۲۱۴-۸

حق چاپ محفوظ و متعلق به مولفین می باشد.

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخررازی - خیابان وحید نظری غربی- پلاک ۸۵- طبقه ۳
 موبایل: ۰۹۱۲۷۲۴۴۵۳۵ : ۰۲۱-۶۶۴۰۲۷۴۴ taymazpub@yahoo.com صندوق پستی:
 تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۲۰۵۴ : ۰۹۱۴۴۰۹۹۷۵۸ : ایمیل: taymazpub@gmail.com تهران ۱۳۱۴۵-۶۴۸

فهرست مطالب

۱۰	پیشگفتار
۱۲	فصل اول: کلیات
۱۳	مقدمه
۱۴	فعالیت‌های فوق برنامه
۱۴	تعریف فعالیت‌های فوق برنامه
۱۷	اهمیت فعالیت‌های تربیتی و اجتماعی کودکان
۱۸	۱- رشد و تکامل شخصیت
۱۸	۲- تسهیل رشد و تکامل شخصیت
۱۸	۳- فراهم آوردن فرصت‌های تفریحی سالم
۱۸	۴- تکمیل و غنی سازی برنامه تحصیلی
۱۹	۵- رعایت تفاوت‌های فردی در رعایت
۱۹	۶- برقراری روابط مطلوب میان معلم و دانش آموز
۱۹	۷- راهنمایی دانش آموزان
۲۰	۸- کمک به بهداشت روان
۲۰	۹- تقویت همگاری‌های گروهی
۲۰	۱۰- آینده نگری
۲۲	فایده فعالیت‌های فوق برنامه برای دانش آموزان
۲۳	اهداف فعالیت‌های تربیتی و اجتماعی
۲۳	اهداف تربیتی که در فعالیت‌های فوق برنامه باید به آنها توجه شود
۲۳	اهداف جسمانی
۲۴	اهداف عقلانی
۲۴	اهداف اجتماعی
۲۴	اهداف اقتصادی
۲۴	اهداف فرهنگی
۲۴	اهداف اخلاقی

۲۵	اهداف دینی
۲۵	اهداف عاطفی
۲۵	اهداف سیاسی
۲۶	تفاوت فعالیتهای تربیتی اجتماعی با فعالیتهای رسمی
۲۸	عوامل موثر در انتخاب یا تعیین نوع فعالیتهای فوق برنامه
۲۹	فصل دوم: اصول فعالیتهای تربیتی اجتماعی
۳۰	مقدمه
۳۱	تعریف اصل
۳۱	اصول فعالیتهای تربیتی اجتماعی و فوق برنامه
۳۱	۱- اصل هماهنگی: تعامل اجتماعی مدیر، معلمان و کارکنان مدرسه
۳۲	۲- اصل هماهنگی و هم‌سویی بین خانه و مدرسه
۳۲	۳- اصل هماهنگی و تلفیق فعالیتهای تربیتی و آموزشی
۳۳	۴- اصل توجه به تفاوت‌های فردی در دانش آموزان
۳۳	۵- اصل جامع‌نگری
۳۳	۶- اصل توجه به نیازها
۳۴	۷- اصل مداومت در فعالیتهای تربیتی اجتماعی
۳۴	۸- اصل همکاری و مشارکت
۳۴	۹- اصل تغییر و تحول در برنامه‌های تربیتی اجتماعی
۳۵	۱۰- اصل زمان‌شناسی و بهره‌گیری از زمان
۳۵	۱۱- اصل دین‌محوری
۳۵	۱۲- اصل انعطاف و پویایی در عین پافشاری به اصول
۳۵	۱۳- اصل جذابیت بخشی
۳۶	۱۴- اصل انتقال میراث فرهنگی
۳۶	۱۵- اصل کرامت
۳۶	ویژگیهای معلم از لحاظ مهارتهای اجتماعی و تربیتی
۳۷	ارزشیابی فعالیتهای فوق برنامه یا خارج از کلاس درس رسمی

فصل سوم : انواع فعالیتهای تربیتی اجتماعی..... ۳۹

مقدمه ۴۰

تعریف بازدید و گردش علمی ۴۲

اهمیت بازدید و گردش علمی ۴۲

انواع گردش علمی بر اساس زمان ۴۴

۱- گردش علمی کوتاه مدت و سریع ۴۴

۲- گردش علمی گردش علمی یک یا دو ساعته ۴۴

۳- گردش علمی روزانه ۴۴

۴- گردش علمی هفتگی و ماهانه ۴۵

انواع بازدیدها و گردشهای علمی بر اساس محتوا ۴۵

وظایف و فعالیتهای یادگیرندگان ۴۶

نکات مهم در گردش علمی ۴۶

مراحل روش گردش علمی ۴۷

الف (فعالیتهای قبل از رفتن به گردش علمی) ۴۷

ب (فعالیتهای ضمن گردش علمی) ۴۷

ج (فعالیتهای پس از گردش علمی) ۴۸

ارزشیابی گردش علمی ۴۸

معیارهای موفقیت در گردش علمی ۴۹

تقسیم بندی بازدیدها بر حسب مقاطع تحصیلی ، جنسیت ، موقعیتهای سیاسی،

اجتماعی و فرهنگی ۴۹

۱- تقسیم بندی بر اساس مقاطع و پایه های تحصیلی ۵۰

۲- تقسیم بندی بر اساس کتب درسی ۵۰

۳- تقسیم بندی بر اساس شهر و روستا و موقعیتهای مختلف منطقه ۵۰

۴- تقسیم بندی بر اساس جنسیت کودکان ، نوجوانان و جوانان ۵۱

اردو ۵۱

اردو و نقش تربیتی آن ۵۱

۵۲		انواع اردوها
۵۲		۱- اردوهای تربیتی
۵۳		۲- اردوهای زیارتی
۵۳		۳- اردوهای ورزشی - تفریحی
۵۳		۴- اردوهای آموزشی
۵۴		۵- اردوهای نظامی
۵۴		اصول حاکم بر اردو و بازدید
۵۵		ویژگیهای سرپرستان و مربیان
۵۵		اردو
۵۵		اهداف اردو
۵۶		تعریف نمایشگاه
۵۷		اهداف برپایی نمایشگاه
۵۷		فواید نمایشگاه
۵۸		مزایای نمایشگاه در بین فعالیتهای تربیتی و اجتماعی
۵۹		انواع نمایشگاه
۶۰		اصول برپایی نمایشگاه
۶۱		ویژگیهای یک نمایشگاه خوب
۶۲		چگونگی تشکیل نمایشگاه
۶۳		انواع نمایشگاههای دانش آموزی
۶۶		انواع نمایشگاههای مختلف نقاشی در مدارس
۶۷		وظایف مربی هنگام برپایی نمایشگاه
۶۷		نکاتی که باید در برپایی نمایشگاههای هنری کودکان مراعات شود
۶۸		کلوب
۶۸		انواع کلوب ها
۷۰		اهداف کلوب های ورزشی در مقاطع مختلف تحصیلی
۷۱		ویژگیهای کلوب های مدرسه

۷۱	تعریف انجمن
۷۲	انجمن دانش آموزان
۷۲	اهداف انجمن های دانش آموزی
۷۳	برخی از انواع انجمن ها و نحوه فعالیت آنها
۷۳	۱- انجمن نماز
۷۳	۲- انجمن قرآن، عترت و معارف اسلامی
۷۴	۳- انجمن تعاونی های آموزشگاهی
۷۴	۴- انجمن علمی و آموزشی
۷۴	۵- انجمن فرهنگی و هنری
۷۵	۶- انجمن تربیت بدنی
۷۵	۷- انجمن سیاسی و اجتماعی
۷۵	۸- انجمن بهداشت و سلامت و محیط
۷۶	۹- انجمن امور مناسبتها، تبلیغات و نمایشگاه ها
۷۶	انجمن اولیاء و مربیان
۷۷	تعریف انجمن اولیاء و مربیان
۷۷	هدف های کلی انجمن اولیاء و مربیان
۷۸	شیوه تشکیل و ترکیب اعضای انجمن اولیاء و مربیان
۷۸	اعضای انجمن
۷۹	فعالیت های انجمن اولیاء و مربیان
۸۰	عوامل و مسائل بازدارنده والدین
۸۱	تعاونی های آموزشگاهی
۸۲	اهمیت تعاونی های آموزشگاهی
۸۳	اهداف تعاونی های آموزشگاهی
۸۳	اصول حاکم بر تعاونی های آموزشگاهی
۸۳	اصل اول - اختیار و آزاد بودن عضویت
۸۴	اصل دوم - کنترل دموگراتیک تعاونی توسط اعضا

۸۵..... اصل سوم - مشارکت اعضا در امور اقتصادی

۸۵..... اصل چهارم - بی طرف بودن تعاونی

۸۵..... اصل پنجم - آموزش، حرفه آموزی و اطلاع رسانی

۸۵..... اصل ششم - حفظ حرمت اعضا

۸۵..... اصل هفتم - تلاش جهت افزایش تعداد فعال سازی اعضا

۸۶..... اصل هشتم - همکاری با سایر تعاونی ها

۸۶..... اصل نهم - همکاری کالا و خدمات تعاونی با ویژگی های زندگی اعضا

۸۶..... اصل دهم - استقلال و عدم اتکاء

فصل چهارم: آشنایی با سازمانها و مراکز مرتبط با فعالیتهای تربیتی - اجتماعی و شرعی و وظایف آنها..... ۸۷

۸۷..... مقدمه

۸۸..... کتابخانه آموزشی

۸۹..... تعریف کتابخانه آموزشی

۹۲..... اهداف کتابخانه آموزشی

۹۲..... ضرورت کتابخانه آموزشی

۹۳..... وظایف کتابخانه های آموزشی

۹۴..... انواع کتابخانه های مدارس

۹۵..... محیط کتابخانه

۹۶..... مدیریت کتابخانه

۹۷..... وظایف کتابدار

۹۷..... امانت دادن کتاب

۹۸..... نقش معلمان در موفقیت کار کتابخانه

۹۹..... طبقه بندی کتابها در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

۱۰۰..... ویژگیهای کتاب خوب برای دانش آموزان

۱۰۱..... کانون های فرهنگی و تربیتی دانش آموزان

۱۰۲..... اهداف کانون ها

۱۰۳.....

۱۰۳.....	شیوه تاسیس کانون
۱۰۶.....	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
۱۰۷.....	وظایف کانون پرورش فکری
۱۰۷.....	فعالیت‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
۱۰۹.....	تاریخچه تشکیل صلیب سرخ
۱۱۰.....	اصول اساسی نهضت بین المللی صلیب سرخ و هلالی احمر
۱۱۱.....	تعریف جمعیت هلال احمر
۱۱۱.....	تاریخچه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۱۱۲.....	اهداف جمعیت هلال احمر
۱۱۲.....	وظایف جمعیت هلال احمر
۱۱۳.....	شرایط انتخاب مربی هلال احمر
۱۱۳.....	اساس کار گروه‌ها و شرایط عضویت دانش آموزان در گروه‌های هلال احمر
۱۱۴.....	شرایط عضویت دانش آموزان در گروه‌های هلال احمر مدارس
۱۱۴.....	سازمان بسیج دانش آموزی
۱۱۵.....	اهداف سازمان بسیج دانش آموزی
۱۱۵.....	وظایف سازمان بسیج دانش آموزی
۱۱۶.....	ویژگی‌های سازمان بسیج دانش آموزی
۱۱۸.....	فهرست منابع
۱۱۸.....	الف) منابع فارسی
۱۲۲.....	ب) منابع انگلیسی
۱۲۳.....	سخن پایانی

پیشگفتار

یکی از مهمترین ارکان پیشرفت در هر کشوری آموزش و پرورش محسوب می شود. چرا که پایه های تعلیم و تربیت، نیروی های انسانی خلاق و مسئولیت پذیر که سکandar توسعه و ترقی جامعه هستند، از ابتدا در این نهاد صورت می گیرد. فعالیتهای فوق برنامه، جزئی از برنامه منظم مدرسه است که در توسعه تجربیات تربیتی دانش آموزان نقش و اهمیت خاصی را ایفا می کند. فعالیتهای فوق برنامه در عرض برنامه درسی قرار داشته و نیازهای فردی دانش آموز را مورد توجه قرار داده و موجب غنای برنامه درسی می شود. این گونه فعالیتهای در طول سال تحصیلی برای دانش آموزان در نظر گرفته می شود تا به رشد و تعالی و شکوفایی استعدادها و مشارکت در برنامه های عملی کمک نماید.

فعالیتهای فوق برنامه شاملیتی غیررسمی و سازمان یافته است که به منظور رشد و شکوفایی استعدادها و مشارکت پذیری دانش آموزان انجام می پذیرد. به عبارتی دیگر، فعالیتی است که به منظور حفظ انبساط و ایجاد چالش در یادگیرنده به منظور کسب تجربه در فضای آزاد و در عین حال مرتبط با موضوعات درسی طراحی می شود. فعالیت های فوق برنامه رami توان کلیه اعمالی دانش آموزان در برنامه درسی روزانه برای آن ساعات خاصی پیش بینی نشده و مشارکت دانش آموزان در این نوع فعالیت ها اختیاری بوده و هدف آن شناسایی و پرورش استعدادهای نهفته دانش آموزان است.

نکته قابل توجه این است که تنوع رعایت تفاوت های فردی و تقویت روحیه خلاقیت و ابتکار و مسئولیت پذیری از ویژگی هایی هستند که در طراحی و ارائه فعالیت های فوق برنامه باید مد نظر باشند.

فعالیت های مکمل و فوق برنامه دانش آموزان رابه عنوان یک محقق به کنکاش و کشف مفاهیم سوق داده و کاستی های موجود را جبران نموده و موجب تقویت تفکر و تعقل در آنان می گردد. همچنین موجب می شوند آموزش از حالت انتقال صرف و یکسویه اطلاعات از معلمان به دانش آموزان خارج شده و دانش آموزان رابه فضایی علمی و تحقیقی رهنمون نماید و رابطه ای صمیمانه بین دانش آموز و معلم ایجاد

نمایند. فعالیت های مکمل و فوق برنامه به پرورش روحیه اعتماد به نفس ، هم زیستی، تحمل آرای دیگران، سعه صدر و سلامت جسمی و روانی دانش آموزان می انجامد. نظام های آموزش و پرورش وظیفه مهم و سختی را به عهده دارند. آنها باید کودکان و نوجوانان را پرورش دهند تا بتوانند با مقتضیات و شرایط متغیر عصر خود هماهنگ شوند در حالی که چنین منظوری از کتاب های درسی بر نمی آید و این امر ضرورت بهره گیری از فعالیت های مکمل و فوق برنامه را بیشتر می نمایند.

مطالعه ی این کتاب به افرادی که با نظام تعلیم و تربیت سر و کار دارند از جمله معلمان، ادیبان، دانشجویان و محققان پیشنهاد می شود امید است که این مجموعه در بهبود کیفی فعالیتهای تربیتی مؤثر واقع شود؛ و اندیشمندان محترم، ما را از پیشنهادهای خود محروم سازند.

وب سایت www.crf-ha-shemi.com جهت ارسال دیدگاهها معرفی می شود.

با آرزوی توفیق الهی
یدالله عماد هاشمی - رقیه رفعتی

۱۳۹۶